

KUŽIŠ ?!

LIST ZA MLADEŽ - 24. VELJAČE 2017. - BROJ 112

IZDVAJAMO:

TEMA:
Digitalno nasilje – 5

MODA:
Ukrasni rajfovi – 17

REPORTAŽA:
Bazel – 8-9

GLAZBA:
Neozbiljni
pesimisti – 21

FOTO MJESECA

Foto: Ruža Studer

Zanimljiva frizura

KUŽIŠ ?!

List je besplatan

Osnivač:

NIU »Hrvatska riječ«

Nakladnik:

NIU »Hrvatska riječ«

Trg cara Jovana Nenada 15/II
24000 Subotica

Za nakladnika:

Ivan Karan

Urednik izdanja:

Davor Bašić Palković

Suradnici:

Klara Dulić, Ivan Čavrgov,
Tomislav Perušić, Nevena Balažević,
Donna Diana Prčić,
Antonija Dević

Lektura:

Zlatko Romić

Korektura:

Mirko Kopunović

Tehnički prijelom:

Thomas Šujić, Jelena Ademi

Fotografije:

Antonija Dević, Vedran Jegić

E-mail:

kuzis07@gmail.com

Web:

www.hrvatskarijec.rs

Tisak:

Sajnos doo Novi Sad

List izlazi uz redovitu potporu
Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno
informiranje i odnose s vjerskim zajednicama

Donna Diana Prčić

Maska

Vrijeme je poklada, maskenbala ili već kako se to zove u vašem kraju. Jeste li se maskirali ili tek planirate staviti neku krinku na svoje lice? Riječi pjesme »Život je maskenbal« iz vremena naših roditelja i njihovih roditelja (»Život je maskenbal / ljudi su krivi / s tuđom maskom / lakše se živi«) i danas su veoma aktualne. Istina, maskenbal je jednom godišnje, tijekom ovoga pokladnog vremena prije korizme, ali čini se da su mnogima maske tijekom cijele godine i dalje na glavi. Nesigurnima da bi prikrile njihovu slabost, zločestima kao paravan njihovih zlih nakana. Nažalost, vremena su postala takva. Svi se laktaju, nastoje pronaći svoje mjesto pod suncem (ukoliko mogu i ukoliko ga ima), bilo u školi, na fakultetu, poslu i konačno svakodnevnom životu.

Sjetite se samo brojnih nepravdi koje ste u raznim situacijama proživjeli, poželjevši da se pred njima skrijete pod nekom maskom. A nije bilo vrijeme maskenbala.

Baš u inat njima, sada nabacite neku kreativnu masku i oslobodite iz svoje nutrine ono dobro iz Vas. Dobrota uvijek pobjeđuje.

Veljača je, zima je polako na izmaku iako se još uvijek niskim jutarnjim temperaturama ne da. I ona se pokušava još skriti iza svoje ledene maske. I uspijeva joj, ali samo do podnevnih sati kada toplina pobjeđuje hladnoću i vani postaje vrlo ugodno.

Isprobajte na sebi taj stari recept. Ukoliko ste možda nesigurni u sebe, osobito glede nekih odluka koje biste trebali donijeti, pokušajte se maskirati prema njima i zavarati ih svojom trenutačnom krinkom. Maska će Vam dati barem trenutačnu prednost nad njima i na svoj način olakšati mogućnost donošenja ispravne odluke. Malo je možda komplicirano, ali ako dublje promislite shvatit ćete na što mislim. Ne može se sve baš uvijek izreći samo riječima...

Ipak, najbolja maska pred svim nedaćama je maska mladosti koju nosimo do prvih dana zrelijeg doba. Odora je to koja odolijeva mnogim nedaćama i problemima s kojima se svakodnevno srećemo. Zato je trebamo s ponosom nositi.

Na koncu, vratimo se na stih iz pjesme s početka teksta: s tuđom maskom lakše se živi...

Neka tako bude samo u pjesmi, u stvarnosti svi trebamo nositi svoje pravo lice i biti ponosni na njega. I ne trebamo se skrivati od stvarnosti, jer ona je tu i od nje se, htjeli mi to ili ne, ipak ne može pobjeći.

Zima je na izmaku, spremajte proljetne maske (i naočale za sunce – i to je maska, zar ne?) i hrabro krenite u susret svom životu. Ovo je vaše vrijeme, ne zaboravite to!

JEDNO RAZMIŠLJANJE

Svatko je u nečemu najbolji

Koliko smo puta pokušali odustati od svojih ciljeva, maštanja i snova samo zato što nismo dovoljno vjerovali da ih možemo ostvariti? Međutim najgore što možemo je odustati. Istina je

vot je postao jedan kalup. Pokušavamo se prilagoditi drugima i tako gubimo na vlastitim vrijednostima. Sve je sada samo jedna borba. Čovjek je čovjeku postao vuk, a ne prijatelj. U ovom ratu »svih

jeti fizički ili ne relativna je stvar, i o tome odlučuje svatko za sebe. Ono što je mnogo važnije je ona unutarnja ljepota čovjeka. Iz tog razloga važno je poraditi na sebi kako bismo postali tolerantniji i plemenitiji. Ukoliko je čovjek zdrav i duhom i tijelom, on postaje zadovoljan sobom. Jedino tako pronalazi sreću u malim stvarima i jedino takva ljepota je najdragocijeniji, ali i rijedak dar za svakog od nas. To ujedno i jeste jedini recept za sreću – biti zadovoljan sobom. Možda jesmo griješili, možda nismo uvijek uspjeli, ali teških trenutaka će uvijek biti. Ne smijemo odustati od sebe i svojih uvjerenja. Među ostalim, ako »sjednemo u pogrešan vlak« svaka će nam stanica biti pogrešna. Zato moramo znati što želimo i k tom cilju hrabro koračati. Naša stvarnost je proizvod naše percepcije. Granica nema! Jedina granica smo sami sebi.

Budite hrabri!

Mnogi darovi postaju neostvoreni, a mnogi životi osiromašeni usljed nedostatka hrabrosti. Mnogo je i onoga što želimo, a ne usuđujemo se ni pokušati. Tada se više ne usuđujemo ni poželjeti, a kamoli probati. Tada odustajemo od sami sebe i jedan dio nas gotovo umire.

Dakle, najvažnije od svega je biti i ostati svoj! Ne odustajte od sebe, jer sami smo sebi najbolji prijatelji i najveća potpora. Drugi će nas ljudi možda pokušati zaustaviti na putu do uspjeha, ali na to ne smijemo pristati. Bez obzira na to koliko slabosti imamo, svi smo jednako ljudi i svi imamo mogućnost da napredujemo. Hrabrost nije svojstvo, hrabrost je odnos prema sebi samima. Mnogo je mudrosti u izreci da je put od tisuću koraka počeo jednim, prvim korakom. Taj prvi korak je, ujedno i najvažniji. Bez tog prvog koraka ne bi bilo ni drugog. Tko nikuda ne krene, neće nikuda ni stići.

Nikada nemoj odustati od sebe i onoga što zaista želiš. Ako nešto zaista želiš, to ćeš vjerojatno i ostvariti. **Naposljetku, zapamti: svatko je u nečemu najbolji!**

Maja Štetaković

da svakog dana pravimo izbore što ćemo i kako raditi i upravo od tih izbora ovisi naš život. Svaki izbor ima svoju cijenu. Život je kao igra. Neka nam se pravila sviđaju i, poštujući ih, uspijevamo preživjeti, dok s druge strane postoje pravila koja nas lome. Zbog toga igra i postoji. Nekada pobijedimo, nekad izgubimo, ali je važno iz svake igre izaći uzdignute glave.

Otkrijte svoju posebnost

Svatko je u nečemu najbolji, stvoren je za nešto posebno, ima neku svoju svrhu postojanja. Živi i bori se za sebe, ali i da svojim postojanjem učini svijet bogatijim. Međutim, to postaje zaboravljeno. U redu je imati uzore, ugledati se na sve što je dobro, a izbaciti sve ono što nas čini lošim. Važno je ipak otkriti u čemu smo stvarno posebni. U današnje vrijeme ži-

protiv svijetu« u neprestanoj smo borbi i nadmetanju kako bismo ostvarili vlastite interese. Iz svega toga može proizaći otuđenost među ljudima, razdor i neprijateljstvo.

Biti zadovoljan

Razvojem tehnologije nismo se približili jedni drugima već udaljili. Živimo po pravilima i gubimo sve ono zbog čega vrijedimo. Razlog takvog, ukalupljenog života je da bismo se prilagodili drugim ljudima jer nas pritiska strah da budemo odbačeni. A strah je kao lanac kojim smo sami sebe vezali. Ima li veće kazne od one kojom smo sami sebe kaznili tako što smo jednostavno odustali? Nije svrha nas da budemo isti nego u nečemu najbolji, jer će pogrešnih koraka uvijek biti. Padovi nam pokazuju da smo ljudi. Hoćemo li se nekome svid-

Digitalno nasilje

Mladi (i ne samo mladi) ljudi danas koriste internet više nego ikad prije. Internet je postao uobičajena metoda komuniciranja, pretraživanja informacija i podataka, izvršavanje sitnih poslova poput plaćanja računa ili kupnje avionskih karata. Sve nam je dostupno u vrlo kratkom roku s vrlo malo uloženog napora. Neosporno je da nam je moderna tehnologija olakšala život i uštedjela dragocjeno vrijeme. Da, svjesna sam

mu« u koju spadaju društvene mreže, SMS poruke, chat, te razni portali i mrežne stranice. Primjeri digitalnog nasilja uključuju uvredljive poruke i komentare tekstualnog tipa, posramljujuće fotografije ili audio i video zapise, lažne mrežne stranice, te lažne profile na društvenim mrežama. Primjera, naravno, ima mnogo više. Stručnjaci navode i sljedeće primjere virtualnog zlostavljanja: isključivanje određenih osoba iz grupnog chata ili blokiranje maila

padnicima nekih manjinskih grupa (seksualnih, rodnih, nacionalnih...). Osim nabrojanih, međugeneracijsko nasilje se izdvaja kao posebno problematično i sveprisutno. Govoreći o međugeneracijskom nasilju, uglavnom se misli na osobe tinejdžerske i adolescentske dobi. Zašto su baš oni kritična grupa? Odgovor se nalazi u činjenici da su oni generacija koja odrasta uz sveprisutnu modernu tehnologiju. Virtualna komunikacija u njihovim je životima prevladavajući vid komunikacije i upravo zbog toga predstavljaju grupu koja je najsklonija biti žrtvom i počiniteljem digitalnog nasilja. Prema podacima koje iznosi sajt *stopbullying.gov* žrtve digitalnog nasilja sklonije su konzumaciji alkohola i različitim psihoaktivnih supstanci, bježanju iz škole ili odbijanja odlaska u istu. Također, kako se navodi, veća je šansa da će žrtve ovog tipa nasilja patiti od niskog samopouzdanja, biti sklonije zdravstvenim tegobama, te ostvarivati loše rezultate u školi.

Kako se zaštititi?

Postavlja se pitanje kako se zaštititi od digitalnog nasilja? Stručnjaci kao pozitivne primjere reakcije žrtava navode: blokiranje svih vidova komunikacije s digitalnim nasilnikom, brisanje poruka bez prethodnog čitanja, razgovor s prijateljima o problemu virtualnog zlostavljanja, te prijavljivanje problema odrasloj osobi od povjerenja. Ono što se navodi kao iznimno važno je to da žrtva ukaže na problem zlostavljanja i povjeri rješavanje istog osobi od povjerenja ili instituciji koja je u obvezi problem sanirati.

Poanta svega, naravno, nije isključiva osuda moderne tehnologije, tj. komunikacijskih i društvenih mreža koje služe kao medij perpetuiranja digitalnog nasilja. Pametni telefoni i kompjutori sami po sebi nisu »krivci« za posvemašnju zlouporabu istih. Društvene mreže imaju svoje pozitivne strane i mogu biti (i jesu) platforma za širenje korisnih i pozitivnih sadržaja. Ipak, svjesni činjenice da se društvene mreže zlorabe, moramo biti pažljivi pri objavljivanju osobnih podataka i sadržaja. Iznimno je važno štiti svoje osobne podatke od javnosti, te biti pažljiv pri odabiru osobe s kojom ulazimo u digitalnu interakciju. Nikad ne možemo pretjerati kada je riječ o zaštiti osobnih podataka i intimnih sadržaja.

Nevena Balažević

paradoksa situacije. Isto to vrijeme koje uštedimo, provodimo na društvenim mrežama. Ali to je tema za neku drugu priliku.

Kako i samo ime govori, digitalno nasilje (»cyberbullying«) odvija se u polju tehnologije, tj. elektronskih platformi. Definicija digitalnog zlostavljanja glasi: kad se internet, mobiteli ili drugi uređaji koriste za postavljanje tekstova ili slika namijenjenih vrijeđanju ili uznemiravanju druge osobe. Ono, dakle, uključuje tehnološku »opremu« poput pametnih telefona, kompjutora, tableta kao i komunikacijsku »opre-

mu« bez posebnog razloga; obmanom doći do povjerljivih informacija o nekoj osobi, te javno objavljivanje istih; provaljivanje u tuđi mail i slanje uvredljivih i zlih poruka u tuđe ime; kreiranje websitea s ciljem ružanja drugima; upotreba websitea u svrhu rangiranja određenih osoba kao »najružnijih« i slično.

Kritične skupine

Žrtva virtualnog nasilja može biti bilo tko. Vrlo često se radi o pripadnicama i pri-

AFIRMACIJA MULTIKULTURALIZMA I TOLERANCIJE U VOJVODINI

Jedanaesti ciklus kviza »Koliko se poznajemo«

U okviru projekta Pokrajinske vlade »Afirmacija multikulturalizma i tolerancije u Vojvodini«, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice otpočelo je realizaciju jedanaestog ciklusa kviza iz povijesti nacionalnih zajednica Vojvodine »Koliko se poznajemo«.

Projekt je početkom veljače novinarima predstavio potpredsjednik Pokrajinske vlade i pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice **Mihály Nyilas**.

Cilj ove aktivnosti jeste edukacija stanovništva, prije svega mladih, o zajedničkoj povijesti i kulturi različitih nacionalnih zajednica koje žive u Vojvodini. Preduvjet za uspješno ostvarivanje ovog projekta jeste uključivanje što više učenika srednjih škola.

U svom izlaganju Nyilas je naglasio da je najveća novina jedanaestog ciklusa kviza »Koliko se poznajemo« – višejezičnost. Sudionici će imati mogućnost čuti pitanja i dati odgovore na jeziku na kojem poha-

đaju nastavu. Na taj način, potiče se prijavljivanje škola u kojima postoji nastava na jezicima nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica. Učenici se za natjecanje pripremaju učeći iz priručnika »Koliko se poznajemo«.

Tajništvo je uputilo javni poziv za sudjelovanje na natjecanju svim srednjim školama u AP Vojvodini i u tijeku je prijavljivanje natjecateljskih ekipa. Krajnji rok za prijavu bio je 10. veljače tekuće godine,

nakon čega će se znati točan broj sudionika kviza, kao i broj regionalnih centara u kojima će se natjecanje održati. Kao i proteklih deset godina, veliko finale bit će održano u Novom Sadu.

U prethodnih deset ciklusa ovog natjecanja, sudjelovala je ukupno 561 ekipa, s 2.244 natjecatelja, a sve to je pratilo 28.000 gledatelja – navijača iz škola koje su se natjecale.

K. U.

ZAVOD ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA

»Subotička Danica« i na mobitelima

Vlasnici tableta, mobitela i sličnih suvremenih uređaja mogu čitati stari tečaj *Subotičke Danice*, ali i drugih digitaliziranih sadržaja na internetskoj stranici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata – www.zkvh.org.rs.

Dostupnost građe zainteresiranim istraživačima i svim drugim korisnicima bila je glavni cilj projekta ZKVH-a »Digitalizacija arhivske, knjižnične i muzejske građe Hrvata u Vojvodini i izgradnja digitalne zbirke čiju je realizaciju pomoglo Ministarstvo kulture Republike Srbije. Internetska stranica Zavoda napravljena je po sistemu slobodnog upravljanja sadržajem (CMS). Podržava nove jezike HTML5 i XHTML za kreiranje web sadržaja koji omogućuju da se njen sadržaj može vidjeti, osim na računalima, i na tabletima te mobilnim telefonima nove generacije.

Podsjetimo, digitalizirana građa dostupna je na internetskoj stranici Zavoda od kraja 2016. godine, a broj posjeta pokazuje veliku zainteresiranost. Tako se mogu čitati »stari« tekstovi, kao

što su knjige: »Slavjan na svetih dnevima ili blagdanah crkvenih« (1875.) **Ivana Antunovića**, »Bunjevci i Šokci« (1939.) **Marka Čovića** i **Alekse Kokića**, »Povijest Hrvata u Vojvodini« (1930.) **Petra Pekića**, ali i stari časopisi, primjerice »Bunjevačko kolo: omladinski časopis za književnost i kulturu« (1933. – 1936.). Oni koji vole glazbu naći će zanimljive skladbe dr. **Josipa Andrića**. Povijest nam je sada bliža nego ikada, a u pripremi su i drugi sadržaji, priopćili su iz ZKVH-a.

K. U.

VOLITE LI FILMOVE?

Kina (ponovno) rade!

Povijest kina u Srbiji počela je slavno. Kako navode stručnjaci, nekoliko mjeseci pošto je Pariz vidio prve pokretne slike braće **Lumiere**, filmska umjetnost stigla je i u Beograd. Prva projekcija u Beogradu održana je već početkom lipnja 1896. godine u kavani kod »Zlatnog krsta« na Terazijama. Ovo je ujedno bila i prva kino predstava na Balkanu, a repertoar je bio sličan repertoaru iz Pariza.

Cijelo sljedeće stoljeće, nakon dolaska kina u ove krajeve, kino je, kao i drugdje u svijetu, bilo značajno za kulturni život nekoga mjesta. Mijenjale su se zgrade, koncepcije, vlasnici, ali ostala je potreba i

mo s razlogom zapitati – je li normalno da neki gradovi u Srbiji 2017. godine nemaju kina? Kina ipak rade, iako su mnoga stara i poznata, koja su obilježila odrastanje mnogih generacija, ugašena.

Kako su danas svima dostupni filmovi na televiziji, kao i na brojnim stranicama za neovlašteno dijeljenje sadržaja, pomalo se izgubila navika odlaska u kino. No, pravi razlog tomu možemo tražiti u činjenici kako, kao u slučaju Subotice, nekoliko godina nije bilo kina, uopće. Moje djetinjstvo obilježeno je tek pokojim odlaskom u kino s roditeljima ili sa školom u kino dvorane koje su mi tada izgledale hladno

poznatih. Nažalost, događa se da dobri i kvalitetni filmovi imaju malobrojnu publiku, ali tada imate cijelu dvoranu i ugođaj samo za sebe. Na sreću, takvi filmovi se mogu vidjeti i u subotičkim kinima kroz razne programe i festivale. Velika prednost je i mogućnost gledanja dokumentarnih filmova.

Subotičke prilike

U Subotici djeluje dva stalna kina s po jednom dvoranom – »Eurocinema« na Otvorenom sveučilištu i Art kino »Lifka«, u kome još djeluje i filmski klub »Orient«, a ondje postoji i najmanja kino-sala koju možete zamisliti, s tek nekoliko sjedala. Program ovih kina nudi raznovrsnost. Uz aktualne svjetske i domaće hitove, prikazuju se i europski filmovi (kino »Eurocinema«).

Lijepa strana kina je što nakon pogledanog filma u društvu često uslijede zanimljive rasprave na neku od tema koje film obrađuje. Ova okolnost potiče ljude na kritičko razmišljanje, a dobrodošla je i argumentirana rasprava.

Mnogi vole pogledati film u udobnosti svoga kauča, uz dekiću, što, naravno, ima svojih prednosti, no, pravi ugođaj dobiva se tek odlaskom u kino. Odlazak u kino može biti pravi izlazak. U većim kinima cijene karata su nešto skuplje, ali u manjim, pa tako i u Subotici, cijene su povoljnije.

Ima li što ljepše nego naći se u kinu, ispred dvorane sačekati kraj prethodnog filma, gledati one koji izlaze s projekcije i s njihovih lica čitati reakcije na pogledani film? Potom uđete u dvoranu, pronađete svoje sjedalo, smjestite se i čekate čaroliju koja počinje pred vašim očima. Onaj trenutak mraka prije samog početka kod svih pravih ljubitelja filma trenutak je uzbuđenja i iščekivanja.

Redovito provjeravajte što se nudi i nemojte čekati samo dugo najavljivane premijere. Istražite i sami što se sve može vidjeti u našim kinima i ugodno ćete se iznenaditi.

Klara Dulić

zainteresiranost, a mislim kako mladi još uvijek prepoznaju kino kao važnu komponentu suvremene kulturne scene.

Borba za opstanak

Mnoga kina u većim i manjim gradovima u Srbiji gasila su se uslijed raznih okolnosti. Nekada je u većim gradovima bilo i više kina, a sada je, primjerice, Novi Sad, »spao« na jedan kino novije generacije, s nekoliko dvorana i novijom koncepcijom. Zanimljiv primjer je i Valjevo koje dugo godina nije imalo kino, a sada je konačno ponovno otvoreno, na radost mnogih. Kino još uvijek ima svoju publiku, pa se može

i ustajalo, no na to se zaboravljalo već s uvodnim scenama.

Ponuda postoji

Radujem se što vidim kako danas sve dobne skupine rado odlaze u kino. Djeca se raduju bogatoj produkciji animiranih filmova, a i odrasli mogu pronaći ponešto po vlastitom ukusu.

U naša kina dolaze filmovi koji se gledaju u cijelome svijetu. Kao i uvijek, dobra reklama može od lošeg ili neuspjelog filma napraviti najprodavaniji i najposjećeniji film. Često su oni manje poznati filmovi, bez promidžbe, bolji i uspješliji od onih

REPORTAŽA O BAZELU

Malo slatko savršenstvo

Uputila sam se u Bazel, treći grad po veličini u Švicarskoj, poslije Züriha i Ženeve, a nalazi se u sjeverozapadnoj Švicarskoj na rijeci Rajni. Nakon manje od dva sata leta putnici plješču rukama i gromoglasno se smiju tako obilježavajući fino slijetanje zrakoplova. Presjedam iz busa u zeleni tramvaj nekoliko puta kako bih stigla do željene adrese i moj odmor može početi.

Organiziranost i uređenost

Jedna od glavnih karakteristika ovog grada jest organiziranost. Ne mogu reći

da je grad užurban, iako se posvuda kreću tramvaji, po koji auto, biciklisti i ljudi. Non-stop u pokretu, ali nekako sve ide svojim tokom, mirno i tiho. Naučila sam da u Bazelu bicikli uvijek imaju prednost, a također i pješaci jer u kakvoj god poziciji bili čak i tramvaj će sačekati da prijeđete ulicu. Nestrpljivog trubljenja nema.

Druga karakteristika jest uređenost. Bazel je veoma očuvan i uređen grad i rijetko kad ćemo vidjeti smeće na ulici pošto i za to postoje oštra pravila, zakoni, a samim tim i kazne koje su izgleda dobro utjecale na stanovništvo. Postoji mnogo slatkih kućica s niskim vratima, malim šarenim prozorima, ogradom, cvijećem i parkiranim biciklom ispred. Svaki put kad prolazim pored jedne takve kućice zeleno-bijele boje poželim ući unutra i provjeriti je li i iznutra tako ugodna pa ostati u njoj vječno.

Staro i novo

Centar grada je pun raznoraznih radnji koje nude proizvode iz visoke mode, po čemu je najčuvenija Freie strasse, najskuplja ulica u Bazelu. U centru je na elegantan način spojen šarm starog vremena s modernom gradnjom. Zanimljivo je to da je i zimi, kada je skoro minus, u kafićima dozvoljeno piti kavu/čaj vani ispred kafića. Na terasi na stolicama stoje deke koje

gosti rado koriste dok piju čaj i razgovaraju s prijateljem. U ulicama gdje se nalaze restorani odišu pomiješani mirisi raznoranih španjolskih, njemačkih, turskih, kineskih i ruskih restorana koji pridonose multikulturalnosti ovog grada. Mirisi su me često natjerali da poželim nešto dobro pojesti, ali osim jela, i cijene su im dobre, tako da sam znala napraviti granice.

Fontana Jeana Tinguelyja

Nisam mnogo znala o Bazelu prije nego što sam ga posjetila, pa sam se poprilično iznenadila pri saznanju koliko je gradsko stanovništvo šaroliko zbog čega se na ulicama Bazela čuju brojni drugi jezici, među kojima se često nađe i hrvatski, srpski i bosanski i izmami osmijeh na lice. Shvatila sam da ljudi u Bazelu ne mare mnogo za tebe, za tvoj stil i ponašanje i da te skoro neće ni pogledati na ulici ili pri ulasku u tramvaj.

Spomenici, muzeji, fontane

Svatko tko je turistički došao u Bazel saznao bi da on posjeduje dobro očuvanu staru gradsku jezgru s veličanstvenim palačama, crkvama, očuvanim spomenicima i interesantnim i raznoraznim muzejima. Bazel je grad fontana razolikih oblika – od kraljeva do zmajeva i anđela. Meni je za oko zapala fontana **Jeana Tinguelyja**, bazelskog umjetnika koji je poznat po skulpturama koje su napravljene od indu-

strijskog otpada. Fontana »Tinguely« je fascinantna, napose zimi kada se voda zaledi pa svojim neprestanim radom počne proizvoditi pahulje koje lete svuda okolo.

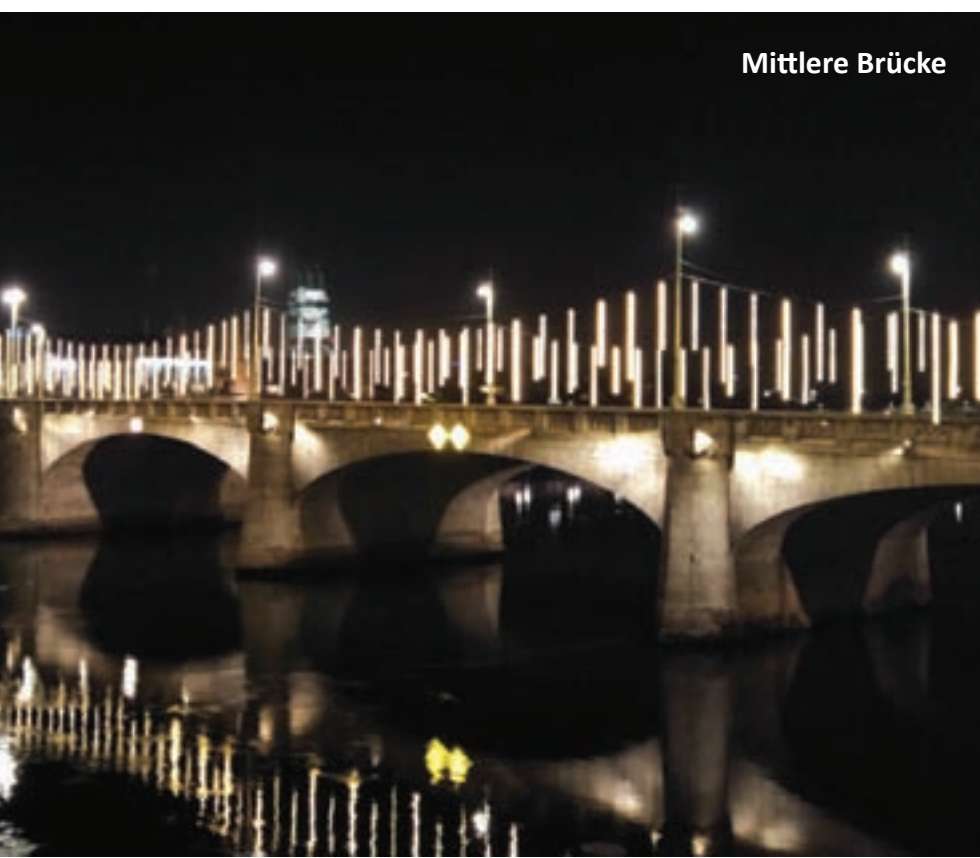
Dok sam znatiželjno šetala gradom, pažnju mi je privukla tržnica koja je učinila da se osjećam dobrodošlo, kao da sam doma. Kada sam podigla pogled sa silne hrane i cvijeća, vidjela sam da se nalazimo na glavnom trgu Marktplatzu na kojem se nalazi kantonska i gradska skupština – Rathaus. To su najznačajnije bazelske građevine, a Skupština je napravljena povodom ulaska Bazela u Konfederaciju švicarskih kantona na početku XVI. stoljeća.

Mittlere Brücke

Bazel krasi i najpoznatiji most Mittlere Brücke preko kojeg se ulazi u stari dio grada, gdje je teško razaznati što je stara gradnja, jer sve izgleda kao novo. Meni se most svidio, napose noću zbog ogromnog sjaja i ljepote. To je, inače, najstariji most na Rajni, a sagrađen je od kamena još u XII. stoljeću.

Ovo je samo djelić priče o Bazelu, gradu koji mislim da bi svakom odgovarao. Da je Bazel osoba, opisala bih ga kao slatku, ugodnu osobu koja može mnogo ponuditi i rado te ugostiti, a da se pri svemu tome ne miješa mnogo u tvoj život. Kao neko malo slatko (skupo) savršenstvo.

Tekst i foto: Kristina Ivković Ivandekić

Mittlere Brücke

NOVI PROSTOR

Omladinski kreativni centar u Novom Sadu

Novi Sad će uskoro dobiti Omladinski kreativni centar – prostor za prikupljanje novih ideja, unapređenje omladinskog poduzetništva, građanskih omladinskih inicijativa, kao i kulturnih i edukativnih sadržaja. Ono što ga čini jedinstvenim na Balkanu jest to što volonteri i studenti sami osmišljavaju i grade taj objekt, i to kroz radne akcije. U Ulicu Braće Jovandića 7 materijal stiže od donacija i kompanija, a radove uglavnom izvode volonteri i studenti, kojima koordinira **Mladen Popara**. Kaže da se stiglo do završnih radova koji nisu komplicirani, ali nedostaju ljudstvo i materijali.

»Dosta kompanija nam je izišlo u susret. Tako smo dobili elektromaterijal i keramiku ali nedostaju boja, glet masa i slično, i nadamo se da ćemo to dobiti od donacija«, kaže Popara.

Do sada je završena jedna soba, od ukupno 200 četvornih metara prostora. Za završne radove poput povezivanja elektroinstalacija moraju čekati ovlaštene elektroslužbe. Sada je trenutak da se uključe institucije, poručuje **Maja Srdić** iz Centra za podršku ženama, koji je podržao stvaranje OKCE-ta.

»Prije svega gradska uprava i pokrajinske institucije koje se bave mladima da i novcem podrže ove aktivnosti, jer jedan dio profesionalnog rada mora biti plaćen«, kaže Srdić i dodaje kako tek poslije toga slijedi uspostavljanje stalnih i povremenih programa.

A to je upravo i cilj novosadskog Omladinskog kreativnog centra – okupljanje omladinskih organizacija i mladih u izgradnji njihovih potencijala, poslovnih ideja ili

društveno odgovornih projekata, dodaje koordinatorica za programe Omladinskog kreativnog centra **Edit Vereš**. Ona ukazuje na to da je svega jedan posto mladih aktivno u društvu.

»Ovim Centrom želimo povećati taj broj kroz različite programske aktivnosti. Naš dugoročni plan je da radimo centre po Srbiji ali vidjet ćemo kakvi će nam biti kapaciteti«, poručuje Vereš.

Iako Centar službeno još nije otvoren, u njemu se već održavaju različiti programi. Nedavno je tako održana besplatna obuka za pisanje prijedloga projekata i radionica »Upravljanje vremenom«. Više informacija o njihovom radu možete pronaći na internetskoj stranici <http://okce.edu.rs> ili na facebook profilu udruge.

(RTV/K. U.)

EXIT LJETO LJUBAVI 2017.

Sea Star festival u Umagu

EXIT tim ove godine spojiti će čak četiri festivala u regiji u jedinstveno »EXIT Ljeta ljubavi 2017.« Prvi u nizu je »Sea Star«, koji će 26. i 27. svibnja biti održan u Umagu. Sljedeći je »Revolution festival« u Temišvaru, 2. i 3. lipnja, a odmah nakon EXIT festivala, od 6. do 9. srpnja, slijedi četvrto izdanje »Sea Dance festivala« od 13. do 15. srpnja!

Prvim imenima headlinera na »Sea Star festivalu«, a to su The Prodigy, Dubioza Kolektiv i Urban & 4 sada se pridružuje novi, još veći val izvođača koji predvode vladari svjetske elektroničke scene uz najtraženije regionalne heroje. Dobitnik Grammyja, tri BRIT i

čak 10 MTV nagrada, legendarni showmen **Fatboy Slim** vraća se u Umag poslije točno sedam godina od antologijskog nastupa u Stella Marisu, na koji su putovali ljudi iz cijele regije! Bit će to uvertira u ovogodišnju službenu proslavu 15 godina od njegovog nastupa na plaži u Brightonu, gde je 14. srpnja 2002. nastupio pred rekordnih 250.000 ljudi! Headlinersku liniju proširit će i lider njemačke elektroničke scene **Paul Kalkbrenner**, poznat po stadionskim spektaklima i nedavnom povijesnom nastupu ispred Brandenburške kapije pred pola milijuna ljudi!

Na prvi u nizu festivala »EXIT Ljeta ljubavi 2017«, na »Sea Star« u Umagu, stiže i pro-

slavljeni dubstep-rock sastav Modestep koji će prvi put na ovim prostorima nastupiti u punom »live« izdanju, a furiozni kvartet novih headlinera u Istri zaokružiti će i čuveni australijski bass-rock bend Pendulum u specijalnom DJ izdanju s kojim su priredili neke od najvećih EXIT žurki u povijesti. Poznati su i prvi potvrđeni izvođači iz grupe najtraženijih u regiji, a čine ih Elemental, Bad Copy, Brkovi, Artan Lili, Jonathan, High5 & Kukus, Kiša metaka, Krankšvester, Matter i **Sassja!**

Više informacija o bogatom programu »EXIT Ljeta ljubavi 2017.« možete pronaći na internetskoj stranici – www.exitfest.org.

K. U.

TREĆENAGRAĐENI RAD NA HRVATSKOM JEZIKU NA LITERARNOM NATJEČAJU UREDA ZAŠTITNIKA GRAĐANA GRADA SUBOTICE

Zašto se o tome šuti?

U ovom moru današnjih problema teško je odlučiti koji ima prednost. O svakom se šuti. Ljudi trče za lažnim idolima, novcem; brinu o zanemarljivim problemima: o izgledu, statusu u društvu, lajkovima na društvenim mrežama. Ali ne primjećuju da u stvari trče u propast tako što zanemaruju one stvarne probleme. Probleme koji će se jednoga dana toliko proširiti da se neće moći zaustaviti.

Ja sam danas odlučila pričati u ime onih koji nikada ne dobiju priliku za to, koji nikada ne dobiju priliku zauzeti se za sebe. U ime svih onih beba koje ne dobiju priliku ugledati sunce ili čuti cvrkut ptica. A zbog čega? Mi smo samo mali ljudi u ovom ogromnom sustavu. Svejedno se osjećamo dovoljno veliki da bismo mogli odlučivati što je dobro, a što zlo; dovoljno veliki da bismo mogli odlučiti tko zaslužuje prili-

ku za život, a tko ne. Toliko ljudi na svijetu ne može imati dijete, a opet tu je netko tko će ga ubiti bez razmišljanja. I svaki dan je tu oko 125.000 žena koje su spremne na taj korak. Ubiti dijete koje je kada se rodi toliko čisto, nevino i neiskvareno da vjerojatno ima više dobrote u malom prstu nego mnogi odrasli ljudi. Većina se žena odluči na taj korak zbog osuda okoline, da bi izbjegle sramotu. Ni u jednom momentu razmišljajući kroz što to malo stvorenje prolazi. I po čemu je to sramota? Ja bih to nazvala hrabrošću. Hrabrost koju imaju mnoge žene. Nose u sebi dijete 9 mjeseci uz mnogo boli i žrtve. Ali hrabrost je prihvaćati bol zato da to dijete ne bi patilo, zato da to dijete ne bi osjetilo bol koju osjete sva ubijena djeca tijekom procesa abortusa. Poslije svega, sva ta bol je zanemarljiva u odnosu na ljubav i sreću koju to malo biće pruža. Toliko su se ljudi navikli i

prihvatili neke stvari kao normalne da više ni ne shvaćaju koliko se nenormalnih stvari događa oko njih. Svi o tome šute, sve što znaju jeste osuđivati. Možda bi baš to malo dijete koje nije dobilo priliku za život jednoga dana moglo napraviti preokret u ovom svijetu koji iz generacije u generaciju sve više tone. Na kraju, toj ženi će biti žao, nosit će taj život na duši zauvijek, ali bit će prekasno. I zato je to jedna od mnogih stvari o kojima se ne treba šutjeti.

Ne trebamo biti okolina koja osuđuje. Trebamo pružiti podršku. Možda baš okolina bude ta kap koja je prelila čašu. I možda se jedna od tih 125.000 žena odluči zadržati život u sebi. Tu sam danas za sve one koji nikada ne dobiju priliku živjeti. I zato nemoj šutjeti, jer možda baš ti budeš zaslužan za novi život i za bolju budućnost.

**Marijana Skenderović, Gimnazija
»Svetozar Marković«, Subotica, 3.f**

A close-up photograph of Ed Sheeran singing into a black microphone. He has curly brown hair and a beard, and is smiling. The background is a solid teal color. The microphone has a green ring near the bottom. The text 'Ed Sheeran' is overlaid in a white, stylized font.

Ed Sheeran

NAJBOLJI ALBUMI POPULARNE GLAZBE: BURNING SPEAR – »MARCUS GARVEY« (1975.)

Glazbena roots reggae meditacija

Winston Rodney (Burning Spear) je poznati roots reggae glazbenik, rođen je u mjestu St. Ann Parish na Jamajci, gdje je 38 godina prije, 1887., rođen i osobno **Marcus Garvey**. Iskustvo odrastanja među pripadnicima radničke klase u rodnom im gradu (gdje je inače rođen i **Bob Marley**) odredilo je životni put obojici. Garvey je svojim političkim aktivnostima formulirao program povratka crnaca u Afriku, a Rodney se protiv nepravde borio kroz pjesmu.

»Marcus Garvey« je treći album Burning Speara (ime po-

suđeno od kenijanskog pobunjeničkog lidera po imenu **Jomo Kenyatta**) koji predstavlja jedan od najimpresivnijih uvoda u povijest reggaea. Mada su nakladnici remiksirali ploču za potrebe masovne (što će reći bjelačke) uporabe na užas samog Rodneya, album je opstao kao pregnantna mješavina religijskih aspiracija i kulturno-relevantnih tema koja se može čitati poput usklika upozorenja ili poput svirajuće meditacije. Ovo mu je, inače, bio prvi album kojega objavljuje za prestižnu diskografsku etiketu Island Records. Spada u značajna ostvarenja

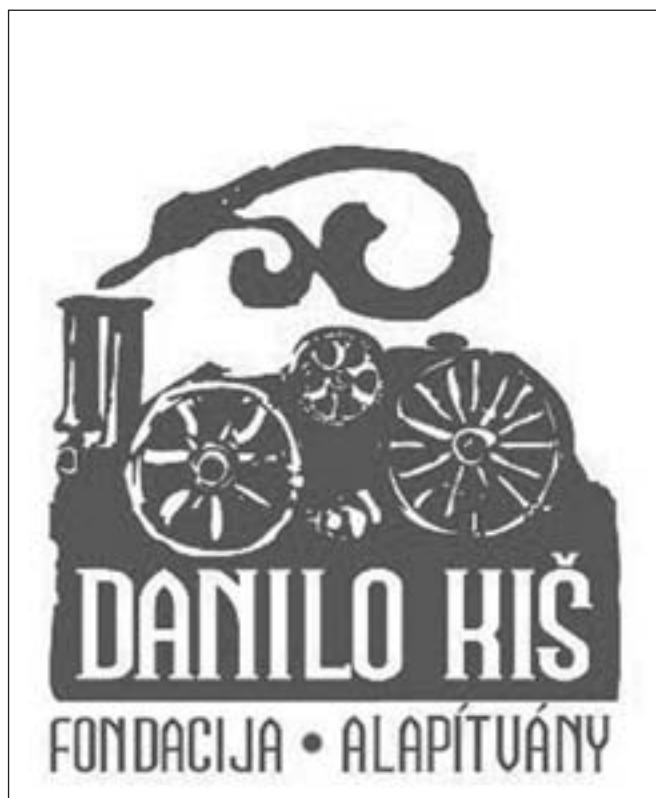
podžanra roots reggae u kojem se tematiziraju duhovnost i religija Jamajčana, ali i siromaštvo, »crnački ponos«, društvena pitanja, otpor rasnoj represiji te repatriiranje crnaca u Afriku.

Slika dvojice mladih crnih ratnika na ovitku određuje opću atmosferu još prije no što Rodney otvori ploču stihovima: »Weeping and wailing and moaning / You have slavery days«, pjesmom u kojoj se pjevač prisjeća vlastitih predaka. Ploča sadrži deset stilski ujednačenih numera, a producirao ju je **Lawrence Lindo**. Snimana je u Kingstonu na Jamajci.

Skupina Burning Spear jest trio u kojemu je emotivni prvi glas obogaćen glasom pjevača **Ruperta Willingtona** i tenorom **Delroya Hindsa**, osobito u spiritualno obojenim pjesmama poput »Jordan River« ili »Resting Place«.

Uz pomoć mnogočlane glazbene postave Black Disciples, Rodney se pobrinuo da imena Burning Spearea i Marcusa Garveya nikada ne budu izgubljena za dolazeće naraštaje.

Robert Tilly

SUPERMAN

JOSIP PANČIĆ (1814. – 1888.)

Plemeniti čovjek svjetskog glasa

Možda su se neki od čitatelja upravo vratili sa zimovanja i to baš s Kopao-nika, pa točno znaju što je Pančićev vrh. Za one koji to ne znaju, evo male poduke iz zemljopisa: riječ je o najvišem vrhu (2017 m) planine Kopaonik, na čijim se obroncima nalazi najveće i najpopularnije domaće skija-lište i zimsko turističko središte.

Taj je vrh nazvan po **Josipu Pančiću**, čuvenom hrvatskom i srpskom botaničaru, profesoru prirodnih znanosti i prvom predsjedniku Srpske kraljevske akademije. Josip Pančić je iznimna ličnost u međunarodnoj znanstvenoj zajednici i do sada je jedini Hrvat u povijesti na čelu najznačajnije znanstvene institucije u Srbiji – Srpske kraljevske akademije. U srpskoj mu je leksikografiji ime donekle prilagođeno srpskom izričaju, te ga se naziva Josif.

Rođen je 1814. u Ugrini kod Bribira na sjevernim ograncima Velebita u Hrvatskoj, u katoličkoj hrvatskoj obitelji. Školovao se u Gospiću, Rijeci i Zagrebu, a u Pešti je postao doktorom medicine.

Životni ga je put nakon toga odveo u Srbiju, gdje je kao liječnik proživio najveći dio života.

Već smo napomenuli kako je bio prvi predsjednik Srpske kraljevske akademije, a bio je član i Jugoslaven-ske akademije znanosti i umjetnosti, preteče Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Pančićev najveći doprinos svjetskoj znanosti su otkrića brojnih biljnih i životinjskih vrsta, a nova vrsta crnogorice je nazvana po njemu – Pančićeva omorika.

Izučavanje biljnog svijeta započeo je u rodnoj Lici, zatim u Banatu na Erdeljskim i Banatskim Alpama i u Deliblatskoj pješčari, te u okolici Pešte, da bi svoja saznanja provjeravao i podvrgao stručnoj verifikaciji u Prirodnačkom muzeju u Beču. Upravo je u tom gradu doživio poznanstvo koje je njegov životni put usmjerilo prema Srbiji. Naime, u Beču je upoznao **Vuka Karadžića**, koji ga je uputio da stupi u državnu službu u Srbiji.

U Srbiju je stigao 1846. godine, no u državnu službu nije stupio. Razlog da se odbije zaposlenje Josipu Pančiću bile su upravo dobre preporuke Vuka Karadžića koji je u to vrijeme u Srbiji imao puno neprijatelja. Budući bez posla, Pančić je proučavao biljni svijet po užičkom kraju. Na koncu ipak se zaposlivši kao liječnik, nastavio je svoja istraživanja ljetne i jesenske flore u okolici Jagodine. Mještani su ga zavoljeli kao dobrog liječnika i plemenitog čovjeka i 1847. je postavljen za kontraktualnog liječnika i fizikusa jagodinskog okruga.

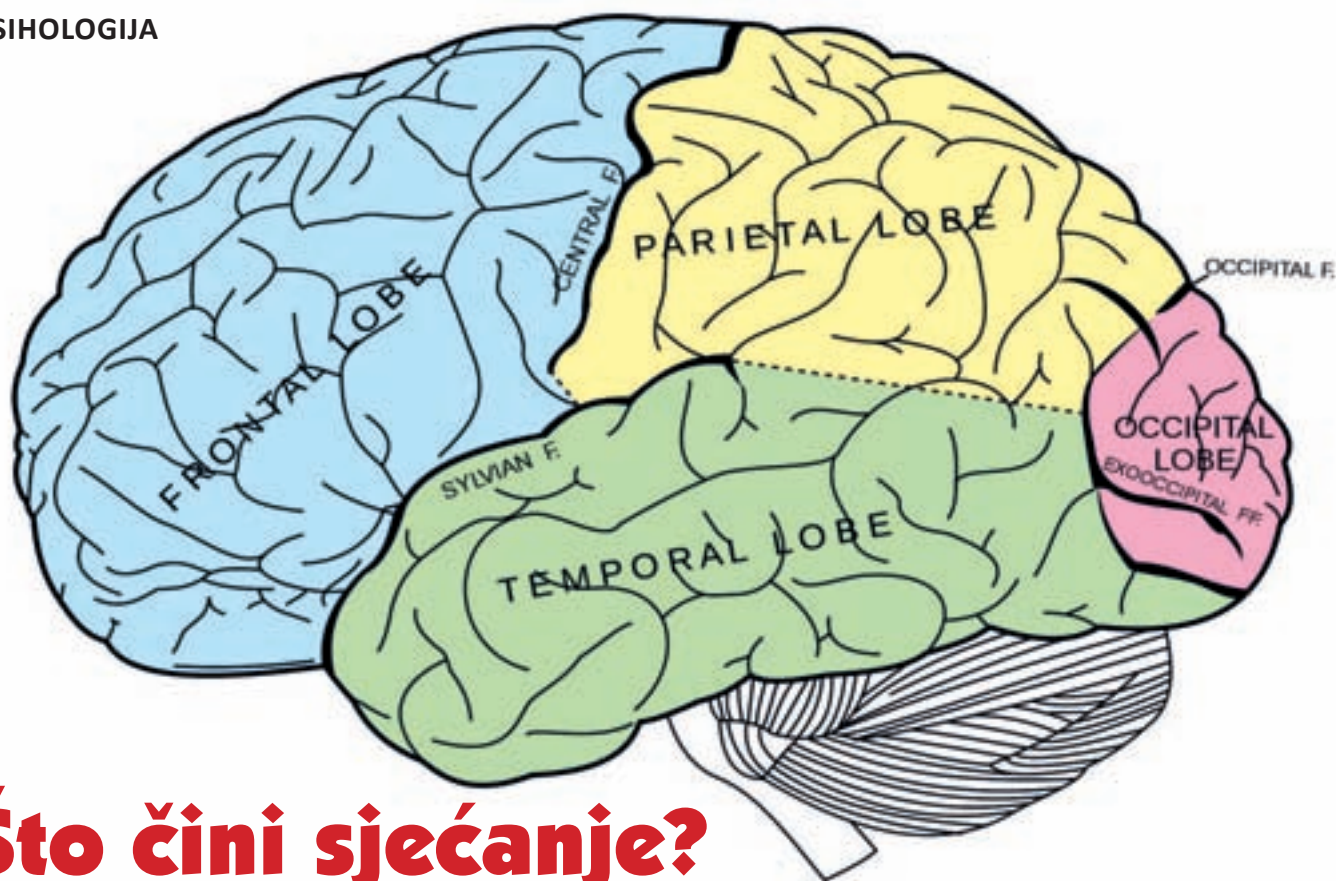
Godine 1850. je primljen za člana Društva srpske slovesnosti, a tri godine kasnije je postavljen za profesora prirodnih nauka u Liceju, prvoj višoj školi u Srbiji (Kragujevac).

Omoriku koja je po njemu dobila naziv Pančićeva omorika, kao do tada nepoznati četinar pronašao je na Tari 1877. godine. Tijekom svog dugogodišnjeg rada otkrio je 102 i opisao oko 2.500 različitih biljnih vrsta.

Jedno je vrijeme njegov lik krasio novčanicu od 10 dinara (kasnije 1 dinar). Umro je 1888. godine.

Tomislav Perušić

Što čini sjećanje?

Ako bismo zamislili svijet u kojemu nema ničega prije nego samo ovdje i sada, svijet u kojemu ništa ne možemo naučiti i u kojemu ništa ne raspoznavamo pa čak ni draga nam lica – tada bismo mogli približiti sebi kako bi to izgledalo živjeti bez memorije. Bio bi to život bez osjećaja postojanja, jer upravo je pamćenje ono što nas čini svjesnima da postojimo i što nas čini ljudima.

Koliko toga nosimo u glavi?

Memoriju definiraju kao sposobnost pohrane i kasnije uporabe pohranjenih informacija (bilo da je riječ o novom podatku, novoj naučenoj vještini, sklopljenom poznanstvu itd.). Kada su u pitanju riječi, smatra se da ljudi mogu upamtiti između 20.000 i 100.000 riječi. Ako se prisjetimo i svih složenih operacije koje smo sposobni naučiti – poput vožnje automobila, stranog jezika, složene koreografije plesa... učinit će nam se da je kapacitet ljudske memorije neograničen. I neki će se znanstvenici složiti s tim. Nasuprot onima koji smatraju da sve ostaje u memoriji (ta da samo ponekad imamo problem s prisjećanjem) postoje i oni koji tvrde kako sjećanja blijede, nestaju i da je to razlog tomu što zaboravljamo neke stvari. Ono oko čega se svi slažu jest da je kapacitet

pamćenja genetski određen pa tako neki jednostavno bolje pamte a drugi slabije.

Pamtim samo sretne dane

Kada o pamćenju govorimo kao o problemu, mi u stvari govorimo o prisjećanju. Jesmo li nešto upamtiti ili nismo (odnosno možemo li doprijeti do toga u sjećanju) je u stvari problem prisjećanja. Na memoriju, osim urođene sposobnosti za pamćenje, utječu i drugi faktori. Tako stvari koje su uzbudljive ili zastrašujuće pamtimo bolje i dulje (zbog emocija koje su u nama izazvale) dok stvari koje su jednolične i dosadne – brzo zaboravljamo. Također, stvari i događaji koji su povezani s boli i uznemirenošću brže zaboravljamo dok se lijepih i ugodnih stvari dulje sjećamo. To se objašnjava evolucijski, jer je zaboravljanje nekih vrlo bolnih stvari nekada ključno za preživljavanje.

Memorija ili memorije?

Iako se u znanosti relativno dugo govorilo o memoriji kao jednom entitetu, danas se zna da postoji tri vrste memorije: senzorna, kratkoročna i dugoročna. Senzorno pamćenje traje tek nekoliko desetinki sekunde, a sastoji se od zadržavanja dijelova informacije toliko dok ne stigne drugi dio informacije. Senzornog pamćenja

ja nismo svjesni. Kratkotrajno pamćenje je ono pomoću kojega informaciju možemo pamtit tridesetak sekundi. Iako se to čini beznačajno, kratkotrajno pamćenje nam je neophodno u svakodnevnom životu. Upravo se njima služimo kad zapisujemo telefonski broj, čitamo bilo koji tekst ili rečenicu itd. Kada ge ne bi bilo, tada bismo do kraja rečenice njezin prvi dio već bili zaboravili. Dugotrajno pamćenje nam je važno ne samo kada učimo nešto novo, polažemo ispite, vozimo auto itd. nego nam je važno i za opstanak kao vrste jer zahvaljujući njemu možemo na nove generacije prenijeti naučeno (bilo da je riječ o tome da se životinja može ubiti kameonom ili o tomu kako raditi na računalu).

Kako pamtit dobro i dugo?

Da je ponavljanje majka mudrosti, ili u ovom slučaju pamćenja, pokazuju i istraživanja koja kažu da što više nešto radimo i ponavljamo lakše ćemo se toga prisjetiti kada nam zatreba. Tako se npr. onoga što smo ponovili tri ili više puta možemo prisjetiti čak i nakon 8 godina. Zanimljivo je da stihove brže učimo te ih pamtimo puno dulje nego išta drugo, no, znanstvenici još nisu otkrili koji su razlozi tomu. Mogli bismo reći i da tko pjeva – dugo pamti.

Marina Balažev

MODA

Ukrasni rajfovi by Renata Zelić

Kako bismo izgradili svoj osobni stil i upotpunili svoje odjevne kombinacije koristimo upravo modne dodatke poput torbe, nakita ili ukrasa za kosu. Rajfovi, ukosnice, trake i gumice koriste djevojke i žene kako bi se uljepšale, a samim ti i izgledale urednije.

Subotičanka **Renata Zelić** je odgojiteljica koja je odlučila svoju kreativnost, osim u radu s djecom, usmjeriti i prema modi, te se počela baviti izradom ukrasnih rajfova i ukosnica za kosu. Na ideju je došla prije tri godine, pripremajući cvjetne rajfove kao iznenađenje za djevojačku večer svoje drugarice. Ukrasni rajfovi su vrlo popularni među djevojkama, tinejdžerkama ali i djevojčicama. Za izradu ovih rajfova koristi ukrasne cvjetice od materijala – til, cirkon, filc, ali i živo cvijeće. Za određene modele rajfova koristi materijal koji nabavlja u Beču. Ovisno o modelu, rajfovi i ukosnice koje Renata izrađuje su pogodni za sve prilike, kao što su matura, svadbe, krštenja ali se nose i uz svakodnevne kombinacije jer, osim toga što predstavljaju modni dodatak tj. ukras, imaju i funkcionalnu namjenu.

Ukrasni rajfovi i ukosnice se mogu napraviti i po vašoj želji i ideji. Odlični su kao poklon za dragu žensku osobu bilo koje dobi, unikatni su i mogu upotpuniti svačiji stil. Također, osim ukrasa za kosu, Renata pravi i broševe, koji se posljednjih godina uvelike vraćaju u modu, a vrlo su zahvalni i upečatljivi jer vašoj jednostavnoj odjevnoj kombinaciji daju originalnost i prepoznatljivost.

Više fotografija i informacija možete pronaći na Instagram stranici [@ukrasni_rajfovi](#).

Milijana Nimčević

GEJMERSKI KUTAK

Simpatična trkaća akcijska igra dolazi nam iz Gamelofta, jednog od najpopularnijih proizvođača igara za mobilne platforme. Njihova igra »Asphalt Xtreme: Offroad Racing« brza je i dinamična trkaća simulacija s elementima akcije. Kažu kako u igri nema pravila, a jedini je cilj pobjeđivati i napredovati.

Priča igre je jasna ili bolje rečeno – jednostavna. Već ste vjerojatno igrali hrpu ovakvih igara, tako da ćete se lako uklopiti u »Asphalt Xtreme: Offroad Racing«, u kojoj također kako budete napredovali otključavat ćete nove offroad jurilice, zarađivati novac kako bi ih nadograđivali, a kako budete napredovali imat ćete sve više automobila, a i otvarat će se nove staze.

Kada već govorimo o stazama, one su vrlo atraktivne, a vozit ćete praktički po cijelom svijetu, čak i u nekim zabačenim dijelovima za koje već dugo niste čuli, kao što je npr. pustinja Gobi u Mongoliji ili atraktivne staze na Tajlandu. Same vožnje su adrenalinske i naravno cilj je pobjeđivati, jer samo ćete tako napredovati u igri. No, u nekim utrkaма neka ćete vozila moći izbaciti iz utrke za prvo mjesto. Čak je i poželjno da ih udarate jer ćete tako dobiti novo nitro »punjenje«, a koje će vam itekako dobro doći u ključnim dijelovima utrka.

Novca na početku imate tek za neku osnovnu krntiju od terenca koji je relativno spor i vrlo slabo skreće u zavojima tako da ćete se na samom početku mučiti

s njim. No, kako budete pobjeđivali u utrkama zarađivat ćete novac (kredite) kojim možete nadograditi svaku svoju jurilicu. Sama nadogradnja je moguća u više različitih dijelova i stupnjeva. Isto tako, možete ga i obojiti kako želite, no budite pažljivi s teško zarađenim novcem jer se vrlo lako troši.

Sljedeća jurilica koju ćete besplatno dobiti je buggy koji je puno bolje ponaša po živopisnom terenu, tako da ćete i njega koristiti neko vrijeme. Uglavnom, trebate samo pobjeđivati i nadograđivati ih kako bi vam se otključavala nova prvenstva i nove staze.

Same utrke su različite. Klasične i najčešće su one u kojima samo trebate pobijediti, dok ima i onih na ispadanje (posljednji ispada); u nekim se utrkujete samo protiv jednog protivnika, dok u nekim u suprotnom smjeru idu veliki terenci u koje je bolje ne zabiti se. Staze su pune prepreka (bačve, ograde, smeće...) koje vas usporavaju tako da ih je bolje zaobilaziti. S druge strane, na stazi ćete nailaziti i na nitro boce koje svakako pokupite, a koje će ubrzati vaš trkaći terenac.

Ono što nam nedostaje u utrkama je malo uočljivija mapa. Ima je, ali je neka neugledna tako da teško vidite gdje se nalaze protivnici iza vas, jedino dobro vidite one koji su ispred vas – iznad njih piše broj koji su trenutno u utrci, tako da i sami možete procijeniti koji ste vi. Uglavnom, pokušajte ih držati iza sebe.

Ono što nam se svakako svidjelo su licencirane jurilice, tako da će samo uživanje u utrkama biti nekako zabavnije. Ovisno u kojem ste prvenstvu, očekuju vas i takvi protivnici, iako su utrke obično prošarane raznim jurilicama. Takve su i same staze, vrlo raznolike – od pustinjskih dina, preko kanjona pa sve do različitih terena kao što su pijesak, blato, voda, kamen. Osim prepreka, staza je prepuna i raznih skokova koji, osim što su atraktivni, pune i vaš nitro, a koji će vas naravno ubrzati.

Postoje neke vrste dnevnih nagrada koje će vam pomoći, a za puno brže napredovanje morat ćete možda i kupovati neke dodatke. Da, za pravi novac. Naravno, to ne morate, ali ćete tada sporije napredovati. Igra ima prilično agresivan sistem u kojem vas relativno često »skreću« na dio gdje možete povoljno kupiti neke pakete, a kako biste brže napredovali. Izbor je na vama.

U igri se pojavljuje 35 različitih jurilica, sve do onih velikih Monster Truck jurilica s ogromnim kotačima. Ima tu svega – američki mišićavci (Muscle Car), Buggy, Pickup, Rally jurilice, SUV ili pak ogromni kamioni.

Osim u standardnom single playeru, svoje majstorske vožnje možete isprobati i u multiplayer u kojem može igrati do 8 igrača istovremeno (u stvarnom vremenu). »Asphalt Xtreme: Offroad Racing« je simpatična i atraktivna trkaća igra.

(www.gamebox.com.hr)

LUDA ZNANOST

U ovom broju KUŽIŠ?!-a razmotrit ćemo nekoliko pitanja koja ste možda čuli do sada, možda niste, no u svakom slučaju, mi ih smatramo vrlo zanimljivima...

Pretpostavimo da je Zemlja sfera: napravimo pojas oko ekvatora, no napravimo da je šest metara duži. Koliko bi se pojas podigao od Zemlje?

Čak i tako mala razlika od šest metara naspram ogromnog promjera Zemlje bila bi dovoljna da se taj pojas izdigne u vis:

nema hrane i glad ga svladava, a od pomoći još ništa. Bi li imalo smisla recimo amputirati dio svoje noge i pojesti ga? Znam, znam, scenarij je »Bože sačuvaj« kategorije, no, čovjek se može zapitati, ne? Jedna osoba se, pretpostavljam, može tako donekle zasititi od tog dijela. I imao bih jedan dio tijela manje za brinuti se. Samo jedna stvar stvara problem ovakvom planu: trauma koja bi zadesila tijelo zbog gubitka dijela noge bi po snazi nadvladala korist koju bi dobila osoba time kao hra-

dina, no ta faza za druge dijelove tijela nije jednake duljine.

Što su plutajuće čestice u očima?

Mali kružići i drugi oblici koji se motaju po vidu, napose kad gledamo neku svijetlu stvar ili nebo, jeste li se zapitali što je to? Ne možemo u njih gledati direktno, jer se nalaze unutar tekućine u oku koja se pomjera zajedno s okom. Oni su napravljeni od malih fibrila u oku koji se stvaraju s godinama. Te plutajuće čestice su mikroskopskih veličina, što znači da ih ne možeš

Zanimljiva pitanja, u svakom slučaju!

dakle, imali bismo pojas oko Zemlje koji je svuda oko nje udaljen za jedan metar. No, čisto hipotetički: što ako umjesto kanapa napravimo oko Zemlje neku strukturu, recimo most i u istom trenutku uništimo sve stupove koji ga drže na Zemlji. Bi li ostao levitirati iznad Zemlje? Očigledno da bi Zemlja privlačila strukturu dolje, no »dolje« je suprotni smjer za drugu stranu mosta. No, moramo zaključiti da bi ovakav scenarij bio izuzetno nestabilan, jer Zemljina gravitacija nije svugdje aktivna. Još dodati na to utjecaj Mjeseca... Čak i kada bi struktura bila od neuništivog materijala, ona bi se stalno pomicala gore-dolje i udarala u Zemlju (što nikako ne bismo htjeli).

Je li je moguće pojesti/jesti sebe?

Uzmimo jednu situaciju u kojoj je osoba zapela negdje; recimo da ima vode, no

nom. Tako da, ako ste slučajno planirali u kriznoj situaciji ovako što, savjetujem Vam da to ne radite.

Kako kosa zna kada stati rasti?

Zanimljivo pitanje, jer ako se uzmu u obzir dlake na rukama, primijetit ćete da ne rastu više od neke određene, ne velike, dužine. Pa i kada bismo uklonili te dlake, one bi opet narasle do te dužine. No, dlake kose su drugačije: kosa raste i raste i nakon skraćivanja. Ovu stvar ne vidimo ni u prirodi kod životinja (barem koliko smo mi svjesni, one nemaju svojeg osobnog frizera, ako izuzmemo ljude koji ih nose u salone za uljepšavanje životinja iz estetskih razloga). Prvo i prvo: naša kosa ne raste zauvijek. Tipično, kosa raste nekih šest godina. Kada kosa raste, ona je tada u anagenoj fazi: za kosu, ona traje šest go-

vidjeti golim okom... osim kad su unutar oka: u oku je dovoljno blizu retine da baca sjenku na nju, i to je ono što mi vidimo od njih.

Koliko bi težila Wikipedija da sve njezine tekstove spojimo u papirnatu knjigu?

Na svu sreću, postoji na ovu temu odgovor na Wikipediji. Wikipedija samo na engleskom jeziku sadrži 2.345.154.626 riječi, što bi, ako bi se printalo poput Encyclopedie Britannice, bilo bi potrebno podijeliti sve u 1759 dijelova, odnosno, težilo bi 31.754.659 kilograma. U lipnju 2015. godine **Michael Mandiberg** je generirao kolekciju od 7 do 437 dijelova Wikipedije na engleskom jeziku, od kojih je 100 isprintano i bio je dio izložbe u jednoj galeriji u New Yorku.

Ivan Čavrgov

DAVOR KNEŽEVIĆ, MLADI GLAZBENIK IZ SUBOTICE

Glazba kao emotivni ventil

Nije lako danas naići na mlade talentirane glazbenike koje zanimaju rock i pop glazba, pored dominantne turbofolk industrije. Stoga vam želim ponuditi alternativu u vidu jednog mladog glazbenika iz Subotice – pjevača i gitarista – koji se zove **Davor Knežević**. Ukoliko se završite u podrumu klubova, gdje se čini da nikoga nema, saznat ćete za noćni svijet u kojem živi rock and roll, rađajući nove talente i svoje nove ljubitelje. I s Davorovim talentom sam se upoznao u jednom takvom klubu.

KUŽIŠ?!: S koliko godina si se počeo baviti glazbom?

Hmmm, pa šta ja znam. Prvi put sam uhvatio gitaru negdje prije svog 19. Rođendana, jer sam se ranije bavio košarkom i nije me privlačila toliko glazba sve dok nisam upoznao neke ljude koji sviraju pa sam i ja dobio želju svirati gitaru. Prvu svirku sam imao s 22 godine.

KUŽIŠ?!: Koji su ti glazbeni uzori?

Glazbene uzore sam stekao tek nakon što sam počeo svirati. Prije toga moji su uzori bili vezani za košarku. Sada su to: **Matt Corby, Damien Rice, Ed Sheeran, John Mayer, Keith Urban** i mnogi drugi.

KUŽIŠ?!: Što ti znači glazba koju sviraš?

Glazba koju sviram je neki moj način bijega od realnosti, ulaska u neki svoj svijet, neki način da iskažem svoje emocije preko toga što sviram i pjevam.

KUŽIŠ?!: Planiraš li i neki autorski materijal?

Naravno. Imam u planu snimiti svoje pjesme, uskoro ću početi s radom.

KUŽIŠ?!: Koliko često nastupaš?

Nastupam barem jednom do dva puta tjedno.

KUŽIŠ?!: Najdraže sjećanje s neke svirke? Gdje ti je publika bila najbolja?

Pa, ne zna. Za sada su mi sve svirke koje sam imao drage i na svoj način drugačije. Što se tiče publike, teško je izdvojiti mjesto. Gdje god sam svirao publika je bila odlična i zadovoljna mojim nastupom.

KUŽIŠ?!: Koliko je danas teško uspjeti na glazbenoj sceni?

Mogu ti reći da nije lako. Ali treba biti uporan i raditi kao u bilo čemu drugome. Vremenom trud će pokazati svoje.

KUŽIŠ?!: Koji ti je najveći san u životu i ima li veze s glazbom?

Moja najveća želja jeste da nastupam i putujem po cijelome svijetu, da upoznam druge glazbenike i umjetnike.

KUŽIŠ?!: Gdje možemo slušati tvoje svirke?

Nastupam često u subotičkom klubu »Mladost«.

Vedran Horvacki

GLAZBENI INTERVJU

Neozbiljni pesimisti

Neozbiljni pesimisti ili kako oni sebe vole nazivati »ozbiljni optimisti« na sceni postoje od 2001. godine. Pjesme ove somborske skupine govore o raznim društvenim i političkim događanjima koja nas okružuju u posljednjih dvadeset godina. Kombinacija mračnih tekstova i veselih nota (ali i ska ritmova) odvela je Pesimiste i preko granice, te su nastupali u Francuskoj, Švedskoj, Poljskoj i Bugarskoj. Njihov album prvijenac »Neka bude što biti ne može« izlazi poslije devet godina postojanja benda. Na sreću, nismo morali dugo čekati na izlazak drugog albuma pod nazivom »Omladinci kud' ste pošli«, gdje su pjesme poput »Centrifuga«, »Sve na silu«, »Sunce tuđeg neba«... bendu utabile glazbene puteve, kako u Srbiji i regiji tako i u Europi. Autori tekstova su uglavnom gitarist **Boris Mišić** i pjevač i osnivač benda **Igor Olujić**, a što se skladanja glazbe tiče tu doprinose svi članovi. Za KUŽIŠ?! govori **Davor Demonja**, bubnar benda.

KUŽIŠ?!: Kako biste opisali glazbu koju svirate?

Naš glazbeni pravac je uokviren u antiglobal – etnopunk. To je nekako najbliži i najpotpuniji opis onoga što radimo. U pjesmama se osjeti punk i što se tiče tekstova, ali i što se tiče same glazbe, a također se provlače i etno motivi kroz neke solo instrumente. U paketu je sve veselo i energično s tekstovima koji dotiču, ili možda i ne dotiču ove današnje generacije.

KUŽIŠ?!: Osim po Srbiji, nastupate i u inozemstvu?

Mi uglavnom i nastupamo po Europi, s akcentom na Poljsku gdje smo imali turneje i bili više od 20 puta. Dojmovi s nastupa u

inozemstvu su veoma dobri i što se tiče organizaciji reakcije publike. Kad su klubovi u pitanju, jako nam se dopada što se nastupi već završavaju u vrijeme kada bi u Srbiji još radili, recimo tonsku probu! Što bi rekli, može se čovjek i odmoriti poslije svirke i stići na sljedeću!

KUŽIŠ?!: Kada možemo očekivati vaš novi album?

Novi album je snimljen i upravo se završava produkcija. Ne mogu sada točno reći kada će izaći i u kom obliku, niti koliko će točno pjesama biti na njemu. Ostat ćemo mistični za sada. Jedino možemo reći da će na novom albumu biti nešto iznenađenja, ali neka to ostane mala tajna, da ne otkrivam.

KUŽIŠ?!: Snimili ste pjesmu za vaterpolo reprezentaciju Srbije...

Snimili smo pjesmu za vaterpolo reprezentaciju Srbije jer smo očekivali pobjedu i time smo dali naš skromni doprinos proslavi trijumfa. Zajedno smo s vaterpolistima proslavili zlatnu medalju u Beogradu, gdje je milijun ljudi zajedno s nama pjevalo pobjedničku pjesmu.

KUŽIŠ?!: Imali ste suradnju s Atheist Rapom za pjesmu »Divan dan«. Kako je došlo do suradnje?

Atheist Rap je grupa koju smo svi slušali još od tinejdžerskih dana i oni su bili jedni od favorita s kojima smo željeli snimiti pjesmu. Njima se svidjela pjesma i naša priča i pristali su da uradimo duet.

Anita Klinac

NAJAVA

»Prelo mladeži« u Subotici

»Prelo mladeži« bit će održano večeras (petak, 24. veljače) u svečanoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« u

Subotici s početkom u 21 sat. Nastupaju Tamburaški ansambl »Klasovi« te DJ. Obavezno je rezervirati bonove za hranu i podići ih još danas (petak), a ulaz, koji se ne naplaćuje, moguć je uz prikazivanje bonova. Rezervacije na broj 065/2418-007.

Ana Ćurčin u Subotici

Nakon svog posljednjeg, solističkog nastupa na Festivalu »Ambush« 2015. godine u Subotici, večeras (petak, 24. veljače) u Omladinskom klubu »Sklađište« u Subotici s početkom u 22 sata, koncert će održati beogradska kantautorica **Ana Ćurčin**. Ana ovoga puta nastupa u pratnji benda s kojim je snimila svoj album prvijenac »Sketches of Belonging«. Organizator koncerta je Fondacija za omladinsku kulturu i stvaralaštvo »Dani-
lo Kiš« iz Subotice. Ulaz je besplatan.

There. u Novom Sadu

Niški instrumentalni cosmic rock bend **There.** u sklopu promocije prošlogodišnjeg albuma »Chasing the Basics« nastupit će u subotu, 25. veljače, u klubu **Firchie Think Tank Studio**.

There. je predstavio prvi spot za pjesmu »Sleep! Dream!«. Mnogi i raznovrsni utjecaji ostavili su svoj trag i oblikovali zvuk benda. Od pionira prog-rocka 70-ih, pa sve do modernijih zvukova post-rocka, kao i iz cijelog razdoblja između, prikupljili su momente, scene i note. Početak koncerta je u 21 sat.

Amira Medunjanin u SNP-u

Svjetski priznata pjevačica sevdalin-
ski **Amira Medunjanin** nastupit će 5. ožujka u Srpskom narodnom pozorištu u

Novom Sadu, s početkom u 20 sati. Na ovom koncertu promovirat će svoj novi album »Damar«. Na ovom albumu Amira je snimila »Kad ja pođoh na Bembašu«, »Šta ćemo ljubav kriti«, »Vjetar ružu poljuckuje« i druge sevdalinke i tradicionalne s naših prostora, dajući im novim aranžmanima nove obrise i boje. Prvi put u karijeri snimila je i dvije nove, autorske skladbe. »Damar ima više značenja. Između ostalog, to je žila kucavica, bilo, životna energija... Meni su to sve ove pjesme. One me čine živom. Nije mogla biti bolja riječ za sve što radim«, objašnjava Amira.

Macy Gray u Zagrebu

Macy Gray, višestruka Grammy dobitnica i jedna od najpoznatijih R&B, jazz i soul pjevačica, dolazi u zagrebačku Tvrnicu kulture 9. ožujka. Soul kraljica prepoznatljivog promuklog vokala u Zagreb dolazi na krilima novog deve-

tog albuma »Stripped« koji je nedavno objavljen i odmah po izlasku je debitirao na trećem mjestu Billboard Jazz albuma. I nakon 17 godina bivanja na sceni album »Gray« pokazuje vokalnu nadmoć kao i autorsku zrelost, a sebe na novom albumu prvenstveno smatra jazz pjevačicom.

PIG&DAN u Novom Sadu

Čuveni techno duo **PIG&DAN** nastupit će na ožujskom izdanju »Green Love« festivala. Momci koji već 20 godina vladaju techno scenom stižu nam 11. ožujka u Novi Sad, a festival se održava na

SPENS-u. Posljednji put nastupili su pred srpskom publikom s čuvenim **Sven Vathom** prije 8 godina u Beogradu, kada su oduševili na tisuće fanova. Osim njih, na »Green Love« festivalu nastupit će i **Vladimir Ačić**. Tkno i **Aleksandra Duende**.

preporuka

GLAZBA: Jonathan – »To Love...«

Stigao je dugo iščekivani nasljednik hvaljenog debi albuma riječke indie rock skupine Jonathan. U pitanju je prvi dio (osam numera) albuma »To Love... Or To Hold« gdje se nastavak »...Or To Hold« očekuje krajem godine. Za »To Love...« se ne može reći da je direktan nastavak prvijenca »Bliss« s obzirom na to da se radi o izdanju drugačijeg senzibiliteta, koje bend predstavlja u nešto drugačijem izdanju. »Prevladava, naime, većinom mračnija i melankolična atmosfera, a pjesme, koliko god da su predivne, najbolje će se slušati uz specifična i periodična raspoloženja ... Reklo bi se da je Jonathan omekšao, no bend je napravio velik korak naprijed. »To Love...« se sluša teže od svog prethodnika i predstavlja oveće sazrijevanje benda. Samo se postavlja pitanje može li ovakav predstavljani senzibilitet potrajati ili je to tek most prema nečem trećem«, zapisao je kritičar portala *muzika.hr*.

K. U.

FILM: Jackie

Ubojstvo američkog predsjednika **Johna F. Kennedyja** ekranizirano je u vidu mini-serija i filmova više puta. Napisane su brojne knjige, uključujući i one bazirane na teoriji zavjere, koje do najsitnijeg detalja opisuju sam atentat, kao i događaje koji su mu prethodili i uslijedili. »Jackie« je film u kojem je sva pažnja usmjerena na neposrednu svjedokinju ubojstva – **Jackie Kennedy**. Radnja filma prati njezin život od momenta atentata na njenog muža i poznatog intervjua koji je dala za magazin »Life«. Ovaj film portretira ženu koja je ostala upamćena po svom bespriječnom modnom stilu, ženu koja je ostala zapamćena kao supruga, kao figura. Redatelj **Pablo Larraín** i glumica **Natalie Portman**, koja utjelovljuje lik Jackie Kennedy, uspjeli su prikazati da je Jackie bila mnogo više od onoga što joj povijest pripisuje. Film je nominiran za tri »Oskara«: najbolja glavna ženska uloga, najbolja kostimografija i nagrada za najbolju glazbu. Osim Natalie Portman, u filmu glume i: **Peter Saarsgard**, **Greta Gerwig**, **Caspar Phillipson**, te drugi.

N. Balažević

KNJIGA: Zločin i kazna

»Zločin i kazna« je roman velikog ruskog pisca **Fjodora Mihajloviča Dostojevskog**. Izdan je 1866. godine u časopisu »Ruski vjesnik«, u nastavcima. Siže ovoga romana vrlo je jednostavan: Rodion Romanovič Raskolnikov, propali student prava, živi u bijedi i nemaštini. Potaknut lošom materijalnom situacijom, odlučuje ubiti staricu lihvaru, Aljonu Ivanovnu, kod koje je zalagao stvari. Nakon ubojstva, Raskolnikov je u rastrojstvu, a čitatelj upoznaje čitav splet likova, mahom pripadnika polusvijeta: odbačeni, pijanice, prostitutka, koja ga naposljetku i privoli na predaju vlastima.

Ovdje naizgled jednostavan siže kriminalističkog romana dobija dimenzije psihološkog, filozofskog, socijalnog i romana ideja. Tako imamo i ideju o tzv. običnim i neobičnim ljudima. Obični ljudi su oni koji svoj život prožive bez osobite svrhe. Oni neobični za njega su ljudi poput Napoleona, kojima je, kako smatra, dozvoljeno učiniti nedjelo zarad većeg dobra.

K. Dulić

